

בס"ד

זעומקו של מקרא

דברי עומק בפרשת השבוע

ערש"ק

פר' נשא

התש"פ

בכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות

לטל': 052-7675895

גור-אריה צור

מודיעין עילית

ניתן להצטרף לתפוצת מייל

דוא"ל: leshem895@gmail.com

לעומקו של מקרא - נשא

לְמִשְׁפַּחְתֶּם. שכן בבני קהת נאמר לְמִשְׁפַּחְתֶּם לְבֵית אֲבֹתָם (ד,ב), וגם בבני מררי נאמר לְמִשְׁפַּחְתֶּם לְבֵית אֲבֹתָם (ד,כט), כבשאר השבטים.

ומבואר במדרש רבה לפי שְׁנֵי־שִׁיאוֹת ראש של בְּנֵי גְרִשׁוֹן בָּאָה מִבֵּית אָב שְׁלֵהֶם, [שגרשון הוא הבכור], אָבֵל שְׁיִאוֹת ראש של בְּנֵי קֵהֶת אֵינָה תְלוּיָה בְּבֵית אֲבוֹת שְׁלֵהֶם כִּי אִם בְּנִשְׂאֵת הָאָרוֹן, וְכֵן בְּנֵי מְרָרִי לֹא הָיוּ כִּי אִם מִבֵּית אָב פְּשׁוּט, לְכַף הַקְּדִים מִשְׁפַּחֹת לְבֵית אֲבוֹת.

ועוד יש לומר, לעומקו של מקרא שבני קהת, נמנו ראשונה משום נשיאת הארון, וסמוכים הם אצל השבטים, ולכן נגדרו אחר שאר השבטים שנאמר בהם לְמִשְׁפַּחְתֶּם לְבֵית אֲבֹתָם. אך בדינם נגדרים הם אחר גרשון שהוא הבכור שנאמר בו לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפַּחְתֶּם.

ובני מררי, מאחר והוא השלישי לגרשון, סמוך הוא אצל קהת ונגרר אחריו להיות נכתב בו כבקהת לְמִשְׁפַּחְתֶּם לְבֵית אֲבֹתָם, אך בדינם נגדרים הם אחר גרשון שהוא הבכור שנאמר בו לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפַּחְתֶּם.

נִשְׂאֵת אֶת־רֵאשׁ בְּנֵי גְרִשׁוֹן גַּם־הֵם לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפַּחְתֶּם: (ד,כב')

יש לשאול מדוע בשבט לוי בכללו נאמר לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפַּחְתֶּם, (ג, טו), ובכל השבטים מראובן ועד נפתלי נאמר בסדר ההפוך: לְמִשְׁפַּחְתֶּם לְבֵית אֲבֹתָם (במדבר א, כ'-מב').

והטעם מובא במדרש רבה לגבי שבט לוי : לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפַּחְתֶּם (במדבר ד, כב), לְבֵית אֲבוֹת עֲשֵׂה לוֹ מִשְׁפַּחֹת וְלֹא לְבֵית אֲמוֹתָם, שְׁאִם נִשְׂאוּ בְנֵי גְרִשׁוֹן מִבְּנוֹת קֵהֶת אוֹ מִבְּנוֹת מְרָרִי יִקְרְאוּ בְּנֵיהֶם עַל שֵׁם מִשְׁפַּחֹת גְרִשׁוֹן, אָבֵל אִם מִשְׁפַּחְתֶּם לְמִשְׁפַּחֹת [של שאר השבטים] נִשְׂאוּ מִבְּנוֹת גְרִשׁוֹן, הָיוּ בְּנֵיהֶם נִקְרְאוּ עַל שֵׁם שְׁאֵר הַמִּשְׁפַּחֹת.

ומכאן יש ללמוד החילוק בין שבט לוי לשאר השבטים. ששבט לוי צריך יחוס לכל אחד מבני לוי, גרשון קהת ומררי, לידע כל אחד במה עבודתו. אבל שאר השבטים כולם יקראו על שם האב הראשון. הראובני, השמעוני הגדי וכו'.

ויש ליתן טעם מדוע בבני קהת ומררי בפרטות לא נאמר לכאורה כפי שנאמר לכלל שבט לוי, לְבֵית אֲבֹתָם

לעומקו של מקרא - נשא

מתוך בגני לגי.

ובא לרמוז שבני קהת **אינם** כשאר בני לוי. אלא מופרדים מהם ומורמים מהם **כטפת**. כאותו **טפה** של זר **זהב** **סביב** אשר על הארון.

ואם כך, מה הוא שאמר הכתוב בבני גרשון **גם הם**, שהרי לכאורה **אינם** **במוהם**.

אלא שבמדרש רבה מבואר, **שפרט** לנשיאת הארון, **אכן** היו בני גרשון **שווים** לבני קהת **בחיובותם**. ולכן נאמר **גם הם**.

ולעומקו של מקרא נאמר, שהמלים **גם הם** ישרתו למעלה ולמטה גם יחד. **גם הם**, בני קהת, בדינם **גם הם** כמו בני גרשון, שנמנים **לבית אבותם** למשפחתם, כנ"ל. וכן בני גרשון, **גם הם** כמו בני קהת **יש להם חשיבות** בהשראת השכינה, שכן עבודתם היא יריעות ומכסה האהל, שעל ידם **שורה שכינה על הקרשים**.

ועל דרך הרמז והסוד, ירמזון אליו מליא "גם הם" להשראת השכינה על ידי עבודת הלויים.

ועדיין יש לשאול מאחר ושינה הכתוב בין בני קהת ובין בני גרשון, שבבני קהת אמר **למשפחתם** לבית אבותם ובבני גרשון אמר **לבית אבותם** למשפחתם, **מה הוא שאמר הכתוב** בבני גרשון **גם הם**. נשא את-ראש בגני גרשון **גם הם** לבית אבותם למשפחתם.

והרי נראה הדבר **כתרתי דסתר**. כי **גם הם**, פירושו כמו בני קהת, ואילו **לבית אבותם** למשפחתם שהוא לכאורה **בסדר הפוך** מבני קהת, פירושו לא כמו בני קהת. שבהם נאמר **למשפחתם** לבית אבותם.

ואם נאמר שכוונתו באמרו **גם הם**, **הם בנשיאת ראש וחשיבות** כמו בני קהת, הרי כבר נאמר **נשא את-ראש בגני קהת מתוך בגני לגי וגו' (ד,ב')** כלומר **שמוקמים** הם בני קהת מבני גרשון באשר נבחרו **מתוך בגני לגי לשאת את הארון**, ככתוב **ולבגני קהת לא נתן** [עגלות צב] **פי-עבדת הקדש** עלהם **בפתח ישאו**. (ז,ט).

וגם ידויק שבני קהת **אינם** כשאר בני לוי על ידי **הטעם** במילה **מתוך** שמוטעמת **בטיפחא**, שהוא כהפסקה קלה, **ואינו** בהכרח **מחובר** עם שלאחריו: **נשא את-ראש בגני קהת**

לעומקו של מקרא - נשא

ע"ב הק'. ועל ידי כך יתקבל: ג' מה"ם. האות ג' שלא תמצא בשמות ע"ב תורה על ג' בתי אב ללויים, גרשון קהת ומררי, **שבעבודתם תשרה השכינה** על ידי השם הק' מה"ם. ובכך בדרך נסתרת תהיה הג' שותפה לע"ב שמות.

ואשר על כן, המלים גַם גַם כתובות אצל בני גרשון, הנושאים את יריעות המשכן, ואשר יקראו משכן על שם השכינה השורה עליהם. ובהיות גרשון הבכור, ממנו תגרר השכינה גם על מעשי קהת ומררי. והיינו ג' מה"ם.

ועוד על דרך הצה, יאמר מאי גַם גַם, שגדולת קהת ומררי מהם, מבני גרשון. לכן נאמר ג' מהם.

או פלף לדרך זו: ג"מ ה"ם. ר"ת גרשון מררי הם בחשיבותם כבני קהת. שלכולם יש חלק בארון.

ועוד על דרך הסוד, גַם גַם הם אותיות גם מ"ה. הוא השם הק' מ"ה של עולם היצירה במילוי אלפי"ן

וכאילו כתוב גַם גַם, ג' מה"ם. מה"ם הוא שם קדוש מע"ב שמות היוצאים מג' פסוקים בפרשת בשלח, ויסע ויבא ויט. והוא מלאך הממונה על השראת השכינה.

וכפי שמובא בזהר חדש, (ומובא בסדר הדורות אצל ר' יהושע בן לוי, ומפורט באורך בלעומקו של מקרא לפרשת בשלח) **השם מה"מ** הוא כנגד שתי מלים בפרשת ציצית שיש לכוונו בהן. במילה **כנפי** [על כנפי בגדיהם] יכוון את השם **המ"ם**, ובמילה **אמת**. [ה' אלקיכם אמת] יכוון את השם **מה"ם**.

וכשם שכנפי הציצית משרים שכינה על האדם הלובשם, והם האמת של העוסק במצות ציצית, כן עבודת הלויים משרים השכינה במשכן. ואע"פ שבבני מררי לא נאמר גַם גַם, הושוו כולם לגרשון בחשיבות של השראת השכינה.

ועל דרך הרמז והסוד, באומרו גַם גַם ירמוז הכתוב לשם הק' מע"ב שמות מה"ם. כיצד: תצרף את המלים **גם** יחדיו, ותפריד מהם את האות ג'. באשר האות ג' לא תמצא בשמות

לעומקו של מקרא - נשא

כזה:

בפרשת במדבר, ד, ג') **כָּל-בָּא לְצַבָּא**
לְעִשׂוֹת מְלָאכָה בְּאֶהָל מוֹעֵד.

יו"ד ה"א וא"ו ה"א בגימטרי' מ"ה.

כל בא לצבא. כל הבא לצבא.

נאמר בקהת "כל בא לצבא לעשות מלאכה באהל מועד". ובגרשון נאמר כל **הבא** לצבא צבא לעבוד עבודה באהל מועד". וכן במררי נאמר כל **הבא** לצבא לעבד את עבדת אהל מועד.

ואשר על כן, יש ליתן טעם להבדלים שנתנה התורה בין ג' בני לוי, ומדוע יבחר קהת ראשונה לפני אחיו הבכור גרשון.

גרשון קהת ומררי וההבדלים

ביניהם

ובשימת לב למעיין הבדיל הקב"ה את שבט הקהתי בכמה דברים. וכל זאת להראות חשיבותו על פני אחיו, וכדברי הכלי יקר שהיו תופשי התורה לומדיה ועמליה.

ואפשר לומר גם **שמשום חשיבותו של משה ואהרון**, נבחרו כל שבט הקהתי לענינים שבקדושה, ובכתף ישאו את הארון והמנורה וכל כלי הקדש שבקדש ובקדש הקדשים. ואשר על כן הבדלים מגרשון ומררי, להיות נפקדים **בשתי**

וכאמרו, חלק טוב נטל קהת בשאתו את הארון המכוון כנגד יעקב אבינו. גרשון ומררי **גם הם** בחשיבות נשיאת הארון, כי היריעות שנישאים על ידי גרשון, והקרשים הנישאים על ידי מררי הם **משכן לארון**.

נמצאו כולם יחד בעולם היצירה מ"ה. והם נקראים **אלופים** בהשראת השכינה כנגד ג' **אֱלֹפִי"ם** שבשם היצירה כנ"ל, יו"ד ה"א וא"ו ה"א שהוא **אלופו** של עולם.

מִכֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּמַעֲלָה עַד בֶּן-חַמְשִׁים שָׁנָה תִּפְקַד אֹתָם כָּל-הַבָּא לְצַבָּא צַבָּא לְעַבְדַּת עֲבָדָה בְּאֶהָל מוֹעֵד (ד, כג')

כָּל-הַבָּא לְצַבָּא צַבָּא.

בשימת לב, נאמר כאן בבני גרשון **כָּל-הַבָּא לְצַבָּא צַבָּא**, ובבני מררי (לקמן ד, ל') נאמר **כָּל-הַבָּא לְצַבָּא**, ואילו לעיל בבני קהת נאמר (לעיל

לעומקו של מקרא - נשא

משאם פחות משל קהת, היה צריך ליתן להם **חינוק של קדושה** ונאמר בהם **כל הבא לצבא, בה'א הידיעה, שהיא תוספת ה' של קדושה**. כדי להיות כולם שוים בקדושתם לפני בוראם.

ועוד יש לומר כל בא. כל הבא. כמובא לקמן פרק ח פס כד [בהעלתך], זאת אשר לְלוֹיִם מִבֶּן חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעֲלָה יָבֹא לְצִבְאָה צָבָא בְּעִבְדַת אֱהֱל מוֹעֵד, ומובא ברש"י **מבן חמש ועשרים**. ובמקום אחר אומר **מבן שלשים שנה** (במדבר ז, ג), הא כיצד, מבן כ"ה בא ללמוד הלכות עבודה, ולומד חמש שנים ובן שלשים עובד, מכאן לתלמיד שלא ראה סימן יפה במשנתו בחמש שנים (ו) ששוב אינו רואה (חולין כד). **ולפיכך יהיה כל בא** בן עשרים וחמש, **כל הבא** בן שלשים. שהוא **כבר בא** ועומד מזה **חמש שנים** ללמוד הלכות עבודה, והוא עתה כבר בן שלשים. ולכן כתוב בה"א הידיעה שהאות ה"א תורה על **חמש שנים**.

ועוד י"ל שלכן כתיב גם **יבוא**, בלשון עתיד. **וכל הבא** בלשון הווה. **כל הבא** שהוא כבר בא ועומד והוא כבר בן שלשים שעברו עליו חמש שנים. **יבוא** לצבא צבא, **יבוא** בעתיד **שעדין לא בא**, והוא **יבוא בגיל עשרים וחמש**,

פרשות נפרדות. קהת בסוף במדבר, וגרשון ומררי בתחילת נשא. לכן נאמר נשא את ראש בני גרשון **גם הם** וכו'. וגרשון שהוא הבכור שבלויים זכה בפרוכת וביריעות המשכן וכו' ומררי זכו בקרשים וכו'. ואולי יש לומר כי על כן נקרא שמו מררי, על שם שמר לו מר בהיותו נושא הקרשים שהם בקדושה פחות חמורה מן הפרוכות ובודאי מן כלי הקדש.

ועוד יש לומר, על פי מה שאמרו חז"ל במסכת ברכות, **שמא קא גרים**. שהלויים נקראו על שם פעולתם לעתיד לבוא. כגון **גרשון** נקרא על שם **יריעות המשכן** ושמו מעיד עליו כי השכינה שורה על יריעות האהל, והוא מדור לשכינה, ועל כן שמו גר-שון. שהשכינה כביכול גרה במעשה ידיו. וכן **קהת**, הוא ר"ת **קדש הקדשים תשא**. ומררי כפי שהוזכר לעיל, **שמר לו מר** נשיאת הקרשים, שכובדם רב ועל כן נצרכו לארבע עגלות, וכן קדושתם פחותה מהיריעות ומכלי הקדש.

וכן כאן בעניינינו, **הובדלו הקהתים משאר אחיהם, משום עוצם קדושת הכלים** אשר הוטל עליו לישא. לא היה צריך לאות ה'א כשבא לצבא לעשות מלאכה. לכן נאמר בו **כל בא** ולא **כל הבא**. אך גרשון ומררי שתפקידם וכלי

לעומקו של מקרא - נשא

ולעומקו של מקרא יש לומר שנכלל במילת **לְעֶבֶד** גם לשמור ולחוס על היפה, ולתקן כל הצריך תיקון. ועל דרך הצח הוא נוטריקון, **לעיין בדבריהם**.

זאת עֲבֹדָת מְשֻׁפָּקָת הַגְּרָשִׁי לְעֶבֶד וְלַמְּשָׂא: וְנִשְׂאוּ (ד' כה) יש ליתן טעם מדוע נסמכו שתי מלים אלו זו לזו, סוף פסוק ותחילתו: וְלַמְּשָׂא וְנִשְׂאוּ

ועל דרך הצח יש לומר אין מזרזין אלא למזרזין. מיד כשתקעו למסע העדה, מיד קיימו וְלַמְּשָׂא - וְנִשְׂאוּ.

ואשר על כן וְנִשְׂאוּ מוטעם בקדמא ואזלא. שאף על פי שהיריעות כבודות היו, קדמו ואזלו, התקדמו והלכו בני גרשון בזריזות לפעלם.

זאת פל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָהֶם וְעֲבָדוּ (ד, כו) יש לשאול, מאי וְעֲבָדוּ, שהרי כבר נאמר: וְנִשְׂאוּ וכן נאמר זאת פל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָהֶם, ומה תלמוד לומר וְעֲבָדוּ.

ובגיל עשרים וחמש הוא בא. וזה רמז לנו רש"י באמרו: הא כיצד, מבן כ"ה בא ללמוד הלכות עבודה, והוא בן כ"ה. והוא לפשוטו של מקרא וגם לעומקו, שירמוז לנו רש"י בזה באמרו מבן כ"ה בא ללמוד הלכות עבודה.

וכל הבא יכוון לגיל שלשים, שהוא כבר עומד ובא מזה חמש שנים. ואם ראה סימן ברכה בחמש שנים אלו מוטב.

זאת עֲבֹדָת מְשֻׁפָּקָת הַגְּרָשִׁי לְעֶבֶד וְלַמְּשָׂא (ד, כד')

לְעֶבֶד וְלַמְּשָׂא.

יש לשאול, בשלמא לְמִשְׂא דְּבַר הַדְּבֹר דְּבַר פְּרוּר. שיטלום ליריעות וכו' בעת המסעות. אלא לְעֶבֶד צריך ביאור. הספורנו פתר לְעֶבֶד בעת החניכה. האבן עזרא פתר להקים המשכן וכו'.

ועל דרף הפשט למען ירוץ הקורא בו, יש לומר שבאומרו לְעֶבֶד ידבר על פירוק והרכבה. פירוק היריעות לקראת המסעות, והרכבת היריעות בעת החנייה.

ובאומרו וְלַמְּשָׂא ידבר על נשיאתם בעת גמר חנייתם.

לעומקו של מקרא - נשא

וגו' **וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָהֶם וְעַבְדוֹ:** (ד, כד'- כה'- כו')

יש לשאול, מאי **וְעַבְדוֹ**. ומובא במדרש רבה פרשה ו, כָּל מֵה שְׁהִיָּה בַעֲשֵׂה לְכָל הַפְּלִיִּים יִהְיוּ בְּנֵי גְרִשׁוֹן עוֹשִׂים. והנה בא המדרש לפרש הלשון ולהסבירה מאי ועבדו. **ועדין יש לשאול**, שהרי לפני כן מפורש שזו עבודתם, ככתוב זאת עֲבַדְתָּ מִשְׁפַּחַת הַגְּרָשִׁי לְעַבֵד וּלְמִשְׁאָ: {כה} וְנִשְׂאוּ אֶת יְרֵיעַת הַמִּשְׁכָּן וְאֵת אֹהֶל מוֹעֵד וכו' וְאֵת מִסֵּד פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד, וְאֵת קוֹלְעֵי הַחֲצֵצֶר וְאֵת מִסֵּד פֶּתַח שַׁעַר הַחֲצֵצֶר וכו' וְאֵת מִיתְרֵיהֶם וְאֵת כָּל פְּלִי עֲבַדְתֶּם וְאֵת כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָהֶם, וְעַבְדוֹ. לכאורה **כבר סיכם הכתוב** ואמר וְאֵת כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָהֶם, ואם כן **ועבדו מיותר לכאורה**, ומה בא ללמדנו.

ויש לומר, שעל ידי נשיאת היריעות וכו' מעלה עליהם הכתוב כאילו עשאוּם. שהרי כבר מפורש בפסוק לעיל **נִשְׂאוּ אֶת-רֵאשׁ בְּנֵי גְרִשׁוֹן שְׂנֵאֵא** מרמז גם על **חשיבות ונשיאת ראש**. ואם כן נשיאת היריעות וכו' נתנה **חשיבות ליריעות** ולכל אשר יעשה להם, וחזר וריבה הכתוב ואת ואת ואת ואת פעמים רבות לומר לך שנשאו זאת לא כמצות אנשים מלומדה שהמשא הזה

ומובא במדרש רבה פרשה ו, כָּל מֵה שְׁהִיָּה בַעֲשֵׂה לְכָל הַפְּלִיִּים יִהְיוּ בְּנֵי גְרִשׁוֹן עוֹשִׂים. כלומר יהיו **משמרים** את הקיים **וחסים** על היפה.

ואשר על כן על דרך הרמז יאמר: שנרמז במילה **וְעַבְדוֹ**, נוטריקון: ועיניהם בדקו דבריהם.

ולפום ריהטא, אין **וְעַבְדוֹ** מיותר, אלא **תפארת הלשון** היא, וכחוזר על הראשונות: **לְעַבֵד וּלְמִשְׁאָ וְנִשְׂאוּ וְעַבְדוֹ**.

ועוד יש לומר, **וְעַבְדוֹ** הוא מלשון **וְעָשׂוּ**. כתרגום מארמית. ורצונו לומר שבמסירות פרקו והרכיבו ועיינו בהם, ודאגו לכל אשר יצטרך תיקון, וזה אשר כתוב **וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָהֶם**, כל מה שצריך לעשות להם ליריעות וכו' כדי לשמרם, **כן עשו**. ויהיה פירוש **וְעַבְדוֹ: וכן עשו**.

ועוד יש לומר שעל ידי כך מעלה עליהם הכתוב **כאילו עשאוּם, לכל היריעות והכלים וכו'**.

זאת עֲבַדְתָּ מִשְׁפַּחַת הַגְּרָשִׁי לְעַבֵד וּלְמִשְׁאָ: וְנִשְׂאוּ אֶת-יְרֵיעַת הַמִּשְׁכָּן

לעומקו של מקרא - נשא

(פרט לאת הראשון שצריך לגופיה, ופרט לואת האחרון שהוא לאו דוקא בנשיאה כנ"ל) כנגד שיש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב.

או כלך לדרך זו:

שבע פעמים הכתיבה התורה לגרשון וְאֵת, (יחד עם הוואת האחרון של ועבדו) והם כנגד שבע הספירות הק' בהשתלשלות השראת השכינה, מחסד ועד מלכות. ויהיו ג' מלים ראשונות אֵת-יְרִיעַת הַמִּשְׁכָּן כנגד כתר חכמה בינה להשלים יחד לעשר ספירות הק' של השראת השכינה. לכן נאמר וְנִשְׂאוּ, שהיה בהן נשיאת ראש לישראל על ידי עשר ספירות הק'.

ועל דרך הצה, נכתב ו' לפניה ולאחריה. ועבדו, והאות ו' תורה על השראת השכינה, לומר לך שבנשיאתן השרה הקב"ה שכינה במעשי ידיהם מתחילה ועד סוף.

להם הוא כמשוי ח"ו ומחכים מתי ינוחו ממנו, אדרבה עשו זאת בחרדת קדש ובהתלהבות הראויה כמו בעת עשייתם, וכן כאשר פרשו הכל על הקרשים, ועל כן מעלה עליהם הכתוב כאילו עשאו. וזה נרמז במילה וְעָבְדוּ.

ועוד יש לומר, וְאֵת כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָהֶם בא לרבות את קהת ומררי, שגם אצלם נחשב הדבר כאילו עשאו וכנ"ל, כי גילה הכתוב בבכור והוא הדין גם בשאר האחים.

ועל דרך הצה, כדי שלא יהיה גרשון מרגיש כמגורש מחשיבותו לפני קהת והארון, וכדי שלא יהיה מררי במרירותו על שצריך לשאת קרשים כה כבדים, נתן להם הקב"ה שְׂכָרָם שבנשיאתן זו ייחשב להם כאילו עשאו.

וְנִשְׂאוּ אֵת-יְרִיעַת הַמִּשְׁכָּן

וְאֵת אָהֶל מוֹעֵד מִכְסֵּהוּ וּמִכְסֵּה הַתְּחָשׁ אֲשֶׁר-עָלָיו מִלְמַעְלָה וְאֵת מִסֵּד פֶּתַח אָהֶל מוֹעֵד: וְאֵת קַלְעֵי הַחֲצָר וְאֵת מִסֵּד פֶּתַח שַׁעַר הַחֲצָר אֲשֶׁר עַל-הַמִּשְׁכָּן וְעַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וְאֵת מִיתְרֵיהֶם וְאֵת כָּל-כְּלֵי עֲבֹדָתָם

וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָהֶם וְעָבְדוּ:

חזר וריבה הכתוב וְאֵת וְאֵת וְאֵת וְאֵת וְאֵת, שיש פעמים,

לעומקו של מקרא - נשא

וּשְׁמוֹ אֶת-שְׁמִי עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאֲנִי אֲבָרְכֶם: (ו, כב-כז')

על דרך הרמז והסוד, תרמוז ברכת
כהנים על עשר ספירות הק'.
(ומובא בארוכה בלעומקו של מקרא
פרשת שמיני).

שעל ידי ברכת הכהנים מושפע שפע
חסד מלעילא לתתא דרך כל הספירות.
ג' תיבות ראשונות יְבָרְכֶךָ ה'
וְיִשְׁמְרֶךָ כנגד כתר חכמה ובינה. ה'
תיבות אמצעיות בפסוק השני כנגד
חג"ת נ"ה. (חסד גבורה תפארת נצח
הוד) ושבע תיבות אחרונות בפסוק
השלישי, לכלול את החמש ספירות
דלעיל, ולהשלים את הבנין בשניים
נוספים, יסוד מלכות, ובזה נשלמו
עשר ספירות שבהשתלשלות ברכת
הכהנים.

וכאן יש להאיר מה שמובא בספרים
הק' כי נרמזו בברכת הכהנים
המלאכים היוצאים מן השופר בראש
השנה.

ויש ליתן טעם לשליחותם של אותם
המלאכים הק' הן בתקיעת השופר והן
בברכת הכהנים.

אִישׁ אִישׁ עַל-עַבְדְּתוֹ וְעַל-מִשְׁאֹוֹ
וּפְקֻדָּיו אֲשֶׁר-צִוָּה ה' אֶת-מֹשֶׁה (ד,
ט)

ולהלן הוא אומר אִישׁ אִישׁ כִּי
תִשְׁטָה אֶשְׁתּוֹ (ה, יג').

על דרך המוסר גילה הכתוב,
שכאשר יתקיים איש איש על עבודתו
ועל משאו, לא יפול ברשת היצר של
איש איש כי תשטה אשתו.

שְׂכַן עַבְדְּתוֹ היא כנגד עבודה שבלב
זו תפילה, מִשְׁאֹוֹ הוא עול תורה דקביל
עליה, וּפְקֻדָּיו אֲשֶׁר צִוָּה ה' אלו
המצוות.

ואשר על כן האדם שיש בו עבודת
התפילה ותורה ומצוות, מתקיים בו
הפסוק כִּי אִתָּה ה' מַחְסִי, עֲלִיּוֹן שְׁמֹתְ
מְעוֹנָה: לֹא תֵאָדָה אֵלֶיךָ רָעָה וְנָגַע לֹא
יִקְרַב בְּאֵהָלֶךָ.

כֹּה תְבָרְכוּ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמֹר
לָהֶם:

יְבָרְכֶךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ:
יָאֵר יְהוָה פְּנֵינוּ אֵלֶיךָ וְיִתְנַחֵם:
יִשָּׂא יְהוָה פְּנֵינוּ אֵלֶיךָ וְיִשְׁעֵם לָנוּ
שְׁלוֹם:

לעומקו של מקרא - נשא

אנקת"ם פסת"ם פספסי"ם די"ו נסי"ם. והם כנגד ג' תיבות שבפסוק ראשון, יברכך יה'יה' וישמרך. ושתים שבפסוק שני. יאר יה'יה'.

ולפי שם קדוש זה יסדו את התפילה המובאת בספרים בברכת כהנים, ובתקיעת שופר בר"ה. והיא ראשי תיבות של שם קדוש זה והיא מסוגלת להמתקת החלומות והדינים:

אַל נָא קָרַב תְּשׁוּעַת מִצְדִּיק (ר"ת אנקת"ם, היוצא מן יברכך).

פְּחוּדֵיךָ סָר תּוֹצִיאֵם מִמָּאָסָר (ר"ת פסת"ם היוצא משם ה' יה'יה').
פְּדֵה סוֹעִים פֶּתַח סוּמִים יְמִינֶךָ מִצְפִּים (ר"ת פספסי"ם היוצא מן וישמרך).

דְּלֵה יוֹקְשִׁים וְקַבֵּץ נְפוּצִים סְמוּךְ יְה' מִפְּלִתְנוּ. (ר"ת די"ו-נסי"ם היוצא מן יא"ר יה'יה').

והם כנגד תפילה, (שמע אנקתם), פרנסה וכלכלה (פסת"ם, תן להם פיסת פתם), מלבושי כבוד (פספסי"ם כנגד כתונת פסים), ומעשי נסים (די"ו נסי"ם).

ויחד הם ס' אותיות, הם ששים הגבורים אשר למלך שהשלום שלו הנשלחים בברכת כהנים לכל אחד

ולעומקו של מקרא יאמר כשם שתקיעת השופר בראש השנה היא מאסף לכל המחנות, ומעלה השמימה את כל התפילות של כל יחיד ויחיד שלא זכו לעלות במשך השנה, כן ברכת הכהנים שתקנוה בסוף התפילה היא מאסף לכל המחנות, לכל הברכות והתפילות של תפילת הציבור ליתן להם כח לעלות מדרגה לדרגה עד הגיעם אל כסא הכבוד. וזה שמסיימת ברכת הכהנים וַיִּשֶׂם לָהּ שְׁלוֹם. שישים הקב"ה את כל תפילות עם ישראל בכתר עליון שבכסא הכבוד של מלך מלכי המלכים שהשלום שלו, ובזה מובטחים עם בני ישראל שתפילותיהם פועלות ישועות ואינן שבות ריקם.

ובזה ניחא לאומרו וַאֲנִי אֲבָרְכֶם. יש אומרים וַאֲנִי אֲבָרְכֶם לעם ישראל על ידי הכהנים. יש אומרים וַאֲנִי אֲבָרְכֶם לכהנים שבירכו לעם ישראל. עשה הכתוב את הכהן כשופרו של הקב"ה לברך לעם ישראל. ולכן הם הם אותם המלאכים היוצאים מן השופר, הם הם אותם המלאכים היוצאים מברכת כהנים.

ואלה שמותם, כהשם הק' בן כ"ב אותיות היוצא מברכת כהנים:

לעומקו של מקרא - נשא

הכהנים שמברכין את העם ואפילו העם שבשדות. שאהבתם פרושה על כל החיים. ולא יבואו לתלות תקלתם בכהן. **ועוד, שמא יאמר הכהן** מה לי ולכל עבודתי שבאה תקלה על ידי להשקות מי סוטה, לכן אמר רחמנא **ואני אברכם**. ידע הכהן שכרו, שהקב"ה מברכו. ולא על ידו תבוא התקלה אלא על ידי מי שיצרו שולט בו. **ועוד**, שדרשו בזה ואני אברכם לבני ישראל. שעל ידי ברכת כהנים אברכם שישמרו מיצר הרע שלא תבוא תקלה לידם. וזה שנאמר **וישמרך**.

וכגון זה מצינו בקטרת שעוצרת את המגיפה שלא ירננו הבריות לומר שעל ידה באה תקלה לידם של מקריבי הקטרת בעדת קרח. לכן נאמר בכהן, שגם עליו המצוה להקטיר את הקטרת, ואני אברכם. כשם שברכתי להקטרת שלא ירננו אחריה כן אברך לכהנים שלא ירננו אחריהם, אלא אדרבה יכירו וידעו מעלתם שהם צנור להעביר את השפע של הברכה ממקור הברכה למקבלי הברכה. ועל זה נאמר עשה רצונו כרצונך. שרצון הוא אותיות צנור. שיש לכוון את הרצונות את רצונך לרצון ה' כדי שתרד הברכה במלואה, עד בלי די, לעם עושה רצונו. וזה שמסיימים הכהנים **וישם לך שלום**. שלא רק שאין הם התקלה, אלא

מישראל ליתן לו משאלות לבו ולעשות שליחותם נאמנה.

וזה שאמר הפסוק (ו, כז) **ואני אברכם** הו"ו של **ואני** הוא כנגד היסוד, **אני** כנגד המלכות. והם יחד **יסוד מלכות**, עליהם מושתת בנין הברכות. ואשר על כן קבעו את ברכת כהנים בתפילת עמידה, לפני שים שלום, לשלימות הבניין.

ועוד יש לומר, **אני** הוא אחד משמות ע"ב היוצאים מן הפסוקים ויסע ויבא ויט, וכמו שאומרים בהקפות **אני** והו הושיעה נא, הוא השם הק' אשר בו מברך הקב"ה לישראל ובו מברך הקב"ה לכהנים. **ואני אברכם**.

יברכך וגו'. יש ליתן טעם לסמיכות ברכת הכהנים לפרשתינו. **ונראה לומר** על פי מה שפירש רש"י איש איש כי תשטה וגו', מה כתוב למעלה מן העניין ואיש את קדשיו לו יהיו, אם אתה מעכב מתנות הכהן חייך שתצטרך לבא אצלו להביא לו את הסוטה. וכדי שלא ירננו הבריות, ראו תקלה שבאה לידינו ע"י הכהן ויתלו תקלתן בכהן ח"ו, לכן פרסם הכתוב ברכת כהנים דווקא בפרשתנו, לומר לך דע מעלתן של

לעומקו של מקרא - נשא

שמים. והנזיר מהדרום היה **בדרגה עליונה**. וכן אמרו הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין. אבל נזיר זה לא נסתכל סביביו לגדור עצמו, **אלא נסתכל בתוך תוכו**. דרך בבואתו במי המעיין. והזיר עצמו **טרם ירד ממדריגתו**. אך הנזיר אשר הזיר עצמו בראותו סוטה בקלקולה כבר **ירד ממדריגתו** בראותו את הקלקול. ולכן אף על פי שגם הוא לשם שמים הוא במדריגה נמוכה יותר.

ויש לעיין, במה זכה הנזיר מהדרום כך לרדות ביצרו. אלא ודאי רמז יש כאן **לחכמת התורה**, שהוא מן הדרום, **ומנורה נמצאת בדרום**, ונסתכל בבבואה הנשקפת מן המעיין, ואין מים אלא תורה, ולא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע, ואשר על כן **התבוננותו** בעצמו מתוך **ההתבוננות בחכמת התורה**, היא שעמדה לו. וזה שנתכוונו חז"ל באמרם **איש איש כי תשטה, לשון שטות**, שאין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח שטות. ואם ריק הבור ומים אין בו נחשים ועקרבים יש בו. **והנזיר מן הדרום, מן המנורה שבדרום, מן החכמה האלקית הגיע, ולכן יצרו לא יכול לו. שדברה תורה כנגדו.**

הם הצנור להעביר אליך את ברכת השלום ממקור הברכה. ויותר מכך, שעל ידי ברכתם נותנים כח למתברכים להשפיע ברכת שלום על כל סביבותיהם. **ואע"פ** שיכול הכהן להטיל שלום בין איש לאשתו על ידי המים המאררים, זה בדרך של דיעבד. ולכתחילה יטיל שלום בברכת הכהנים.

מיין ושכר יזיר וגו'. הגדרת הרחקה מן העבירה למדנו כאן. ועל פי לימוד זה גדרו חז"ל גדירותיהם בשני אופנים. שאסרו את **האדם לעשות כל דבר שיביאנו לידי עבירה**, וכן לאסור עליו **כל דבר שיביאנו לידי עבירה**. וכמובא בנזיר דף ד: **שנדר בנזיר כדי שלא יגבר עליו יצרו**, ויטרדנו מן העולם. זה גדר האדם. ועתה משהוא כבר נזיר, נאסר עליו כל דבר הדומה ליין. שנאמר **מיין ושכר יזיר וגו'**, חרצנים וזג וגו'.

ויש לשאול, מה שונה נזיר זה משאר נזירים, שנשקו שמעון הצדיק ואמר ירבו נזירים כמותך בישראל ורק את קרבנו אכל מכולם, ופירש רש"י **שעשה לשם שמים**. ויש לעיין מה כוונתו של רש"י שהרי לכאורה כולם עושים לשם שמים וח"ו מלהטיל דופי בישראל קדושים. אלא יש לומר שרש"י כיוון **לדרגות שונות בלשם**

לעומקו של מקרא - נשא

עבודתו. שהפרט משתווה אל הכלל, והכלל אל הפרט שאין לך ענווה גדולה מזו.

לעניין סמיכות הפרשיות נזיר - כהן בפרשה:

"**שוקיו עמודי שש** מיוסדים על אדני פז" [שה"ש].

בתנחומא ובמדרש רבה נדרשו בשני אופנים המשלימים זה את זה. **בתנחומא בהר**, נאמר במדרש אין לך כל פרשה ופרשה בתורה שאין לה כותרת מלמעלה ובסיס מלמטה. פ"א סוף הפרשה נעוץ בתחילתה והוא כעין סיכום ומסקנה של תחילתה. **ובמדרש רבה נשא** מביא המדרש אין לך כל פרשה ופרשה שאינה נדרשת לפניו ולאחריה. **כעין נזיר, נדרש** **לאחריו** שכשם שאין הנזיר רשאי לשתות יין, כן אין הכהנים רשאים לשתות יין בברכתם ובעבודתם. **ונדרש לפניו**, כשם שראו כולם את הקלקול שהיין גורם לסוטה, יזירו עצמם מן היין כנזיר. ואם נחבר את שני המדרשים יוצא איפוא שלא רק כל פרשה ופרשה **בפני עצמה** נעוץ סופה בתחילתה, אלא כל פרשה ופרשה **נעוץ**

ויקריבו אותם לפני המשכן (ז, ג'). **ברש"י** שלא קבל משה מידם עד שנאמר לו מפי המקום. ופירש בשפתי חכמים שכבר נאמר בנשיאים שהקריבו את קרבנם לחנכת המזבח, והקרבה זו הנוספת על שום מה. לכן חכה משה לשמוע דבר ה'. ומובא ברש"י עוד בשם רבי נתן שבמשכן הקריבו אחרונים לראות מה יחסר והמלאכה היתה דים, ורק נותרו להם אבנים שירדו מן השמים, אך מעצמם לא הקריבו דבר. ולכן כאן הקריבו ראשונים, להיות הקרבן מעצמותם. לכן אמר ה' קח מאתם. כי זו עיקר עבודתו של האדם להקריב לה' משלו. שנאמר ובכל מאדך. ואף על פי שאמרו באבות תן לו משלו שאתה ושלך שלו, אין זו הוראה לתת לו משלו. אלא ההוראה לתת משלך, רק לא תתגאה לומר משלי נתתי, אלא דע שאתה ושלך שלו. כן כאן הקריבו הנשיאים כביכול מעצמם, רק לא נתגאו אלא קיימו תן לו משלו. ואשר על כן הקריבו כל אחד מהם **בשווה** מה שהקריב חבירו כדי שלא יתגאו זה על זה. ואשר על כן היה חביב בעיני ה' ואמר קח מאתם. וזה שנאמר **קח מאתם, איש כפי עבודתו.** ואע"פ שאיש כפי עבודתו הכוונה היא ללויים, אפשר שרמז הכתוב גם לנשיאים עצמם. להזכיר כלל ופרט. **מאתם, כפי**

לעומקו של מקרא - נשא

ויש לומר דבכל מקום כתוב שם ה' לכן אין חשש לזילותא. אבל כאן כתיב בסתם **וישמע את הקול** ולא כתיב את קול ה'. לכן החזיר הכבוד כלפי מעלה לומר **מְדַבֵּר** אליו. וכפירש"י, מדבר בינו לבין עצמו.

וכן הוא בכל הפסוק לא מוזכר שם ה' אלא ובבא משה לדבר **אתו** וישמע את הקול וכו'.

ואין להקשות מויקרא אל משה שלא נכתב שָׁם שֵׁם הַשֵּׁם, כי שָׁם מִיד מוזכר שם שמים וידבר ה' אליו.

ועדיין יש ליתן טעם מדוע אם כן לא מוזכר שם שמים **בתחילה**. כגון ובבא משה לדבר עם ה', שיזכיר שם שמים ולא יזדקק הכתוב לְשִׁנוֹת ולומר **מְדַבֵּר**.

ויש לומר שזה בודאי אינו דרך של כבוד שבשר ודם יבוא בכל עת אל הקדש לדבר עם השם. שכן דרך השם לקרוא למשה, כפי שהיה בסנה: **משה משה ויאמר הנני**. ואין לבוא אל המלך כי אם נקרא אל המלך. ואין דרכו של משה לזמן עצמו אל המלך.

הפרשה הבאה בפרשה הקודמת. נמצאת כל התורה כולה מקשה אחת שתכליתה ותחילתה חד הם. וכעין בראשית ולעיני כל ישראל, שלעיני כל ישראל שנקראו ראשית, גלוי וידוע כי למענם ברא הקב"ה את העולם.

וּבָא מֹשֶׁה אֶל-אֱלֹהִים מוֹעֵד לְדַבֵּר אִתּוֹ וַיִּשְׁמַע אֶת-הַקּוֹל מְדַבֵּר אֵלָיו וגו' (ז, פט')

לְדַבֵּר אִתּוֹ. יש לשאול מדוע סָתַם ולא אמר בפירוש לְדַבֵּר עִם ה'. ונראה כאילו פחיתות כבוד.

אלא י"ל מתוך ענוותנותו של משה בבואו לדבר עם ה', כתב לְדַבֵּר אִתּוֹ שכביכול נראה כזילותא דמלכא לדבר עם השם בכל עת שיחפוץ. לכן כתב לְדַבֵּר אִתּוֹ.

מְדַבֵּר אֵלָיו. פירש רש"י כבודו של מעלה לומר כן. מדבר בינו לבין עצמו ומשה שומע מאליו.

ויש לשאול, שהרי בכל התורה כתוב וידבר ה' אל משה וכו' ולא חש מפני הכבוד לומר **מְדַבֵּר אֵלָיו**.

לעומקו של מקרא - נשא

ועוד יש לומר, שמדבר הוא מלשון הנהגה, כאומרו דבר אחד לדור. מנהיג אחד לדור.

וכן גם מלשון מדבר, והיינו ענוה. שהקב"ה מדבר בינו לבין עצמו מתוך ענוותנותו, וענוותנותו של הקב"ה היא מנהיגה את ענוותנותו של משה.

וזה לעומת זה עשה אלקים: ובבא השם לדבר אתו, עם משה, ובבא משה לדבר אתו, עם השם.

וכן פירש המהר"ל ב"תפארת ישראל", שעל כן הן אותן אותיות, ובסדר הפוך:

השם - משה. שמשה הוא כעין ידא אריכתא של הנהגת השם.

ואשר על כן, על דרך המוסר והאמונה יאמר כי כל אשר ניצוץ נשמתו של משה רבנו בקרבו, הרי הוא כידא אריכתא של הבורא ית' להיטיב עם בריותיו.

כי מי איכא חברותא כלפי שמיא.

לכן כתוב אתו, ואדרבה, זה דרך של כבוד, כי יש בזה יותר כבוד מאשר לומר עם ה'. אך מכיון שיש בזה גם היבט של חוסר כבוד לרואים מן הצד, לכן החזיר הכבוד כלפי מעלה מדבר אליו.

וזה סדר הדברים, כפי שמפורש בתחילת ויקרא. הקב"ה קורא למשה, משה משה ויאמר הנני. ומיד בא משה אל האהל. ועל כך נאמר וּבָבֵא מֹשֶׁה אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לְדַבֵּר אִתּוֹ.

רק אין איש שומע קול ה' זולתי משה, ונראה הדבר לעומדים שם שמשה בא בלא קריאה.

לכן כתיב וַיִּשְׁמַע אֶת-הַקּוֹל מִדְּבַר אֱלֹוֹ. להחזיר הכבוד כלפי מעלה.

ולעומקו של מקרא יאמר שהמלים לדבר אתו אקב"ה קאי. ובבא משה לדבר ה' אתו [כלומר ובבא משה כדי שידבר ה' אתו] וַיִּשְׁמַע אֶת-הַקּוֹל מִדְּבַר אֱלֹוֹ. וכנ"ל.

בכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות

לטל': 052-7675895

גור-אריה צור

מודיעין עילית

ניתן להצטרף לתפוצת מייל:

leshem895@gmail.com

